

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
«___» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ

для студентів

спеціальності

022 Дизайн

освітньої програми

Графічний дизайн

освітньо-кваліфікаційного рівня

молодший спеціаліст

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 3220/21
Селу
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 14 » 01 20 21 р.

Київ – 2021

Розробник:

Винар Валентина Іванівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Винар Валентина Іванівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від 5 січня 2021 р. № 6

Голова циклової комісії Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено

14 січня 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60
Курс	3
Семестр	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	28
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розкрити закономірності функціонування та проявів психіки людини, специфіку психічного розвитку та становлення особистості в онтогенезі, сприяти на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності студентів, їх готовності до професійної діяльності.

Завдання: дана дисципліна спрямована на досягнення таких компетентностей випускника, які сприятимуть успішному проведенню різних форм роботи в професійній діяльності; пізнання основних питань загальної психології: предмету, стану, структури, завдань і методів сучасної психології; формування уявлень про психічні процеси як важливі компоненти людської діяльності, про типи темпераментів, особливості поняття „характер”, а також про емоційно-вольові якості особистості, їх прояву діяльності та спілкуванні.

В результаті засвоєння курсу студент повинен мати такі **предметні компетентності:**

- наявність знань про основні категорії та методи психології як науки;
- розуміння змісту і механізмів роботи інтелектуальної, афективної та вольової сфер особистості;
- усвідомлення специфіки розвитку та проявів психічних властивостей людини;
- здатність аналізувати особливості розвитку та формування індивіда як особистості;
- уміння спостерігати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати психологічні факти, об'єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб'єктів;
- вміння враховувати особливості природженої організації нервової системи в практичній діяльності та у спілкуванні з іншими;
- можливість застосовування теоретичних знань з психології у повсякденному житті, створюючи умови, які забезпечують успіх діяльності;
- уміння об'єктивно оцінювати свої власні можливості, знати свої слабкі і сильні сторони, значимі для даної професії якості;
- здатність самостійно працювати з науковою літературою.

3. Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

- володіти знаннями про основні категорії та методи психології як науки;
- розуміти специфіку розвитку та проявів психічних властивостей людини;
- розпізнавати зміст і механізми роботи інтелектуальної, афективної та вольової сфер особистості;
- спостерігати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати психологічні факти, об'єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб'єктів;
- розпізнавати особливості природженої організації нервової системи в практичній діяльності та у спілкуванні з іншими;
- застосовувати теоретичні знання з психології у повсякденному житті, створюючи умови, які забезпечують успіх діяльності;
- об'єктивно оцінювати власні можливості та значимі для даної професії якості своєї особистості.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна						
	Усього	у тому числі					
лек.		сем.	пр.	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1.							
Вступ до психології. Пізнавальні процеси.							
Тема 1. Предмет психології, її завдання і методи.	9	2	2				5
Тема 2. Відчуття, сприймання та увага.	9	2		2			5
Тема 3. Пам'ять та мислення.	10	2	2	2			4
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 1	30	6	4	4			14
Змістовий модуль 2.							
Емоційно-вольова сфера та індивідуально-психологічні властивості особистості.							
Тема 1. Емоційно-вольова сфера особистості.	7		2				5
Тема 2. Психологічна характеристика особистості та діяльності.	11	2	2	2			5
Тема 3. Темперамент та характер.	10	2	2	2			4
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 2.	30	4	6	4			14
Усього годин	60	10	10	8			28

* З урахуванням модульних контрольних робіт (4 години)

5. Програма навчальної дисципліни

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до психології. Психічні процеси.

Тема 1. Предмет психології, її завдання і методи. (2год).

Психологія як наука та навчальна дисципліна. Огляд історії виникнення та становлення психології. Предмет та завдання психології. Джерела психологічних знань. Поняття про побутову та наукову психологію. Місце психології в системі науки. Поняття психіки, її функції та структура. Диференціація психології на окремі наукові галузі. Зв'язок психології з іншими науками. Завдання та значення психології на сучасному етапі розвитку суспільства.

Проблема методу дослідження у психології. Класифікація методів психологічного дослідження. Вимоги до організації психологічних досліджень у психології. Принципи та етапи проведення психологічних досліджень.

Ключові слова. Психологія, психіка, пізнавальна, регулятивна та інструментальна функції психіки, галузі психології, психічні процеси, психічні стани, психічні властивості, психологічне дослідження, методи психології, науковий метод, методологія, спостереження, експеримент, опитування, тест.

Семінар 1. . Відчуття, сприймання та увага. (2год).

Основна література: 1, 3, 4. *Додаткова література:* 2, 4, 6, 9, 15.

Тема 2. Предмет психології, її завдання і методи. (2год)..

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Основні властивості відчуттів. Відчуття і діяльність. Поняття про сприймання. Різновиди сприймань. Властивості сприймань. Спостереження і спостережливість.

Поняття про увагу та її значення в діяльності людини. Фізіологічні основи уваги. Види уваги та їх характеристика. Властивості уваги. Теорії уваги. Індивідуальні особливості уваги. Розлади уваги. Розвиток уваги у дітей і дорослих.

Ключові слова. Відчуття, органи відчуттів, контактні відчуття, дистантні відчуття, сприймання, предметність, структурність, осмисленість, цілісність, константність, вибірковість, ілюзії, аперцепція, сприймання простору, сприймання часу, сприймання руху, увага, мимовільна увага, довільна увага, після довільна увага, стійкість уваги, нестійкість уваги, переключення уваги, концентрація уваги, розподіл уваги, об'єм уваги, інтенсивність уваги, спрямованість уваги, активність уваги, форми уваги, уважність, неуважність.

Практична робота 1. Відчуття, сприймання та увага. (2год).

Основна література: 1, 3, 4. *Додаткова література:* 2, 4, 6, 9, 15.

Тема 3. Пам'ять та мислення.

Пам'ять, мислення, увага. (2год).

Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Види пам'яті. Процеси пам'яті та їх характеристика. Забування та його причини. Індивідуальні особливості пам'яті.

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Розумові дії та операції мислення. Форми мислення. Процес розуміння. Процес розв'язання завдань. Різновиди мислення. Індивідуальні особливості мислення.

Ключові слова. Пам'ять, запам'ятовування, збереження, забування, відтворення, впізнавання, згадування, пригадування, спогади, короточасна пам'ять, довгочасна пам'ять, оперативна пам'ять, мнемотехніка, мислення, аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація, судження, умовиводи, поняття, види мислення.

Семінар 2. Пам'ять та мислення. (2год).

Основна література: 1, 3, 4. *Додаткова література:* 2, 4, 5, 6, 9, 15.

Практична робота 2. Пам'ять та мислення. (2год).

Основна література: 1, 3, 4. *Додаткова література:* 2, 4, 5, 6, 9, 15.

Змістовий модуль 2. Емоційно-вольова сфера та індивідуально-психологічні властивості особистості.

Тема 1. Емоційно-вольова сфера особистості (2год).

Поняття про емоції та почуття. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. Основні теорії, які пояснюють механізми виникнення емоцій. Основні функції та властивості емоцій. Вираження емоцій і почуттів. Форми переживань емоцій і почуттів. Вищі почуття. Психічні стани особистості.

Поняття про волю. Спонукальна, гальмівна та регулятивна функція волі. Класифікація вольових дій. Довільні дії та їх особливості. Аналіз складної вольової дії. Основні вольові якості особистості.

Ключові слова. Почуття, емоції, стеничні та астенічні почуття, емоційний тон, настрій, афекти, пристрасті, стреси, фрустрація, моральні, інтелектуальні, естетичні, праксичні почуття, прості та складні вольові дії, вольові якості особистості.

Семінар 3. Емоційно-вольова сфера особистості. (2год).

Основна література: 2, 4, 5. *Додаткова література:* 8, 11, 13, 17.

Тема 2. Психологічна характеристика особистості та діяльності. (2год).

Поняття про особистість у психології. Індивід. Особистість. Індивідуальність. Структура особистості та її психологічні характеристики. Активність особистості та її джерела. Спрямованість як стержнева характеристика особистості. Форми спрямованості особистості. Класифікація мотивів по Маслоу. Самосвідомість особистості, її самооцінка та рівень домагань.

Поняття про активність, діяльність та поведінку. Основні характеристики і структура активності та діяльності. Структура діяльності – мотиви, цілі, дії, засоби діяльності.

Ключові слова. Індивід, особистість, індивідуальність, структура особистості, активність, мотив, інтерес, ідеали, переконання, цілі, установки, навички, рівень домагань, самооцінка, діяльність, характеристики діяльності, структура діяльності, види діяльності: гра, навчання, праця.

Основна література: 1,2, 3. *Додаткова література:* 1, 4, 19, 21.

Семінар 4. Психологічна характеристика особистості і діяльності. (2год).

Основна література: 1, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 13, 14, 15, 17, 19.

Практична робота 3. Психологічна характеристика особистості і діяльності. (2год).

Основна література: 1, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 13, 14, 15, 17, 19.

Тема 3. Темперамент та характер. (2год).

Поняття про темперамент. Теорії темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту.

Типи темпераменту та їх психологічна характеристика. Позитивні та негативні якості кожного типу темпераменту. Темперамент і проблеми виховання. Відсутність «чистих» видів темпераментів, їх поєднання, що є характерним для більшості людей. Вплив темпераменту на діяльність людини.

Поняття про характер. Історія вчення про характер. Структура характеру. Основні риси характеру та залежність між ними. Акцентуації характеру як загострення його окремих рис та їх класифікація.

Ключові поняття. Темперамент, тип вищої нервової діяльності, сила нервових процесів, рухливість нервових процесів, врівноваженість нервових процесів, екстраверсія, інтроверсія, холерик, флегматик, меланхолік, сангвінік, характер, структура характеру, типологія характеру, акцентуація, риси характеру.

Семінар 5. Індивідуально-психологічні властивості особистості. (2год).

Основна література: 1, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 13, 14, 15, 17, 19.

Практична робота 4. Індивідуально-психологічні властивості особистості. (2год).

Основна література: 1, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 13, 14, 15, 17, 19.

6. Контроль навчальних досягнень.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів за VI семестр.

Вид діяльності студента	максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I		Модуль II	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	3	3
Відвідування семінарів	1	2	2	3	3
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	1	10
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом			87		78
Максимальна кількість балів: 165					
Розрахунок коефіцієнта: 1,65					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентом знань. Самостійна робота включає опрацювання даних питань та їх конспектування.

Самостійна робота.

Змістовий модуль 1. Вступ до психології. Психічні процеси.

Тема 1. Предмет психології, її завдання і методи.

1. Розкрийте структуру (галузі) сучасної наукової психології, зобразивши метафорично у формі «дерева розвитку психології».
2. Опишіть відмінності психіки тварин і людини.

Основна література: 1,2, 3. *Додаткова література:* 1, 4, 7, 21.

Тема 2. Відчуття, сприймання, увага.

1. Вкажіть відмінність між мимовільною, довільною та післядовільною увагою.
2. Розкрийте поняття «апперцепція». Опишіть залежність сприймання від характеру діяльності

Основна література: 1,2, 3. *Додаткова література:* 1, 4, 17, 19, 21.

Тема 3. Пам'ять та мислення.

1. Розкрийте поняття мнемотехніки. Напишіть пам'ятку для учнів на тему: «Як удосконалити свою пам'ять».
2. Розкрийте поняття інтелекту, його види.

Основна література: 1,2, 3. *Додаткова література:* 1, 4,17, 19, 21.

Змістовний модуль 2. Емоційно-вольова сфера та індивідуально-психологічні властивості особистості.

Тема 1. Емоційно-вольова сфера особистості.

1. Дослідіть особливості агресії та ворожості за допомогою тесту Б, Дарки.
2. Охарактеризуйте вольові якості особистості та вкажіть шляхи формування та розвитку вольових якостей.

Основна література: 1, 2, 3, 4. *Додаткова література:* 1, 8, 17, 21.

Тема 2. Психологічна характеристика особистості і діяльності.

1. Розкрийте особливості структури особистості в транзактному аналізі Е. Берна.
2. Вкажіть, що є джерелом активності людини і яку роль відіграють мотиви в діяльності людини.

Основна література: 1,2, 3. *Додаткова література:* 1, 4, 15, 19, 21.

Тема 3. Темперамент та характер.

1. Розкрийте зв'язок темпераменту і нервової системи.
2. Дослідіть типи акцентуацій характеру за допомогою тесту Шмішека. Опишіть свій переважаючий тип акцентуацій характеру за результатами проведеного тестування.

Основна література: 1,2, 3, 5. *Додаткова література:* 1, 4, 14, 19, 21.

6.2. Загальні критерії оцінювання самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студентів включає опрацювання даних питань та їх конспектування. Оцінювання за тему здійснюється за 5-бальною шкалою.

При оцінюванні студента за тему враховується опрацювання ним усіх питань з даної теми. При визначенні кількості балів за тему викладач керується такими критеріями:

Оцінка	Критерії оцінювання
5	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
4	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. У відповідях допущені несуттєві помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
3	Студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки, але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
2	Оцінюється завдання, що містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення.
1	Оцінюється завдання, що містять знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень, що відтворюють незначну частину навчального матеріалу, володіють окремими видами умінь на рівні копіювання зразка, виконання певної навчальної дії.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і семінарських занять в письмовій формі. Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Модульний контроль проводиться в письмовій формі і містить 25 різних за формою тестів. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів. Максимальна кількість балів за виконання роботи – 25.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль з дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Зарахування залікових модулів здійснюється за результатами поточного і модульного контролю якості знань студента протягом навчального року, якщо він виконав всі види навчальної роботи, передбачені навчальною програмою, без порушення встановлених термінів, успішно пройшов модульний контроль і набрав кількість балів, яка відповідає позитивній підсумковій семестровій модульній оцінці.

Контроль навчальної діяльності студентів здійснюється за допомогою рейтингової системи оцінювання за 100-бальною шкалою.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100 бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно
B	82-89 балів	Дуже добре
C	75-81 балів	Добре
D	69-74 балів	Задовільно
E	60-68 балів	Достатньо
FX	39 - 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія загальна».

Разом: 60 год, лекції – 10 год, практичні завдання – 8 годин, семінарські заняття – 10 год, індивідуальна робота – 8 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 20 год.

Тиждень	Змістовий модуль I.			Змістовий модуль II.		
Модулі	Пізнавальні процеси.			Емоційно-вольова сфера та індивідуально-психологічні властивості особистості.		
Назва модуля	Пізнавальні процеси.			Емоційно-вольова сфера та індивідуально-психологічні властивості особистості.		
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій	Предмет психології, її завдання і методи	Відчуття, сприймання та увага	Пам'ять та мислення		Психологічна характеристика особистості та діяльності	Темперамент та характер
Теми семінарських занять		Відчуття, сприймання та увага	Пам'ять та мислення	Емоційно-вольова сфера особистості	Особистість та діяльність	Темперамент та характер
Теми практичних занять		Відчуття, сприймання та увага	Пам'ять та мислення		Особистість та діяльність	Темперамент та характер
Самостійна робота	Табл. 6			Табл. 6		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1			Модульна контрольна робота 2		
Підсумковий контроль	Залік					

8. Рекомендовані джерела.

Основна (базова) література:

1. Волошина Л.В., Долинська С.О., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: практикум: навч. посібник. – К.: Каравела, 2019. – 280 с.
2. Загальна психологія: підручник. / О.В. Скрипченко Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. – К.: Каравела, 2019. – 464 с.
3. Зелінська Т. М. Практикум із загальної психології: навч. посіб. / Т. М Зелінська, І.В. Михайлова. – К.: Каравела, 2016. – 272 с.
4. Корольчук М. С., Крайнюк В.М., Марченко В. М.: Психологія. Схеми, опорні конспекти, методики. Видавництво: «Ніка-Центр», 2015. - 320 с.
5. Максименко С.Д. Загальна психологія: навчальний посібник для ВНЗ / С.Д.Максименко; Міністерство освіти та науки України. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 272 с.

Додаткова література:

1. Дейл Карнегі. Як завойовувати друзів та впливати на людей. — Харків: ВАТ "Харків, книж. ф-ка ім. М. В. Фрунзе", 2005.
2. Варій М. Й. Загальна психологія: [підр. для студ. вищ. навч. закл.] / Варій М.Й. – [3- те вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 1007 с.
3. Загальна психологія [Текст]: навч. посіб. / [Бойправ М. Д. та ін.]; за ред.: О. П. Щотки, О. П. Пісоцького, О. І. Нещерет ; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012 . Т. 1. - 2012. - 298 с.
4. Загальна психологія. Навч. посіб. / [Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В.]. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
5. Клейнман П. Психологія 101: Факти, теорія, статистика, тести й таке інше Видавництво: «Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля» 2016.-240с.
6. Когнітивна психологія [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /С. П. Дерев'янка. - Чернігів: Лозовий В. М. [вид.], 2012. - 183 с.
7. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології. – К.: Ельга, - Ніка-центр, 2004.- 248с
8. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2007. – 256 с.
9. Курс загальної психології [Текст]: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.: у 2 т.] / П. А. М'ясоїд. - К.: Алерта, 2011 - 2013. - ISBN 978-617-566-014-0 (багатотомне вид.). Т. 2. - 2013. - 757 с.
10. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – 2-ге вид., допов. / М'ясоїд П.А. – К.: Вища шк., 2001. – 487 с.
11. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник / Павелків Р.В. – Київ: Кондор, 2012.- 576 с.
12. Педагогічна психологія. Практикум [Текст]: [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало; Кіровогр. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград: Александрова М. В., 2013. - 202
13. Проективні методи дослідження особистості [Текст]: підручник / К. Шамлян, М. Кліманська. - Л.: Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2014. - 466 с.
14. Психологія: Підручник / [Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова]. – К.: Либідь, 2001. – 560 с.
15. Психологія: практикум [Текст]: навч. посіб. / Столяренко О. Б.; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, Ф-т корекц. та соц. педагогіки і психології, Каф. психології освіти. - Кам'янець-Подільський 2015. - 223 с.
16. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посіб. / Савчин М.В. – Київ: Академвидав, 2012. – 464 с.
17. Сучасна психологія особистості: навчальний посібник для студентів ВНЗ /Т.М. Титаренко. – 2-ге видК.: Каравела, 2013. – 372 с
18. Філоненко М.М. Психологія спілкування. [Підручник для студ. вищих навч. закладів] / М.М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
19. Шевченко Н. Ф., Калюжна Є. М. Шлях до «Я-відкриття» / Н. Ф. Шевченко, Є.М.Калюжна. – Запоріжжя: Інтерпрінт, 2007. – 124 с.